

CHARIZMATIKA.

1.

Před patnácti lety se začala charizmatická vlna rozlévat také v katolické církvi. Už roku 1975 se sešlo deset tisíc katolických charizmatiků v Římě a byli povzbuzeni Pavlem VI. Od té doby pokračuje růst územní, početní i vnitřní. Soubornou informaci o historickém vývoji na půdě evangelického křesťanství, o současném praxi a jejím hodnocení přinesly teologické texty č.6. /str.39-48/.

Také u nás se šíří charizmatické skupiny a přitahují stále více zájemců. Je to zjev potěšitelný, ale nepostrádá leckde povážlivé rysy, které nesvědčí o pravém Božím působení. "Bůh nemá zálibu v nepořádku, ale v pokoji" (1 Kor 14,33). V zemích německého jazyka se charizmatická obnova rozvinula převážně uvnitř církví a chápe se jako "obnova v církvi a ve společnosti"; tak žije i titul časopisu, který vydávají společně katolíci a evangelici, jejichž spolupráce se i jinak na tomto poli pozoruhodně uplatňuje. Z toho časopisu je vyňata i následující stať hlavního teologa obnovy.

/Termín "charizmatika" vytvořil známý teolog Hans Urs von Balthasar analogií k slovům asketika, mystika apod. Jde o teoretickou reflexi darů Ducha svatého a toho, co s ním souvisí./

S M Ě R N I C E

P R O C H A R I Z M A T I C K O U O B N O V U

Herbert Mühlen

/Autor - profesor dogmatiky na katolické teologické fakultě v Paderbornu a významný příkopník moderní teologie Ducha svatého - zde shrnul obsah několika dokumentů, vytvořených na základě praxe charizmatické obnovy: H. Mühlen / za spolupráce Arnolda Bittlingera, Erharda Griesa a Manfreda Kiesiga/, *Einübung in die christliche Grunderfahrung*, 10. vyd. Mohuč 1982.- *Theologische Leitlinien der charismatischen Gemeinde-Erneuerung in der Evangelischen Kirche* /přetištěno v předchozí knize/. - H. Mühlen, *Die katholische-charismatische Gemeinde-Erneuerung. Bericht na die Vollversammlung der deutschen Bischofskonferenz. Stimmen der Zeit*, prosinec 1975./

Stálá obnova patří k podstatě církve jako k putujícímu Božímu lidu. Od poloviny našeho století vyrazila ve všech velkých křesťanských církvích mnohotvárný duchovní projev, který nebyl nikým plánován, organizován, ba dokonce v této míře ani očekáván. Je to dar Boží milosti a v tomto smyslu "charizmatický" /řecky: charisma = dar z milosti/. Slovo "charizmatický" však dostalo v naší moderní kultuře dva významy. Mluví se o "charizmatických" postavách politických vůdců/ přičemž se dostalo přívlastku "charizmatický" i falešným prorokům jako Hitlerovi a Mussolinimu/, o umělci "z Boží milosti" atd. V jazykovém úzu velkých církví se s tímto sloven často spojuje představa "sekty". Proto je třeba zacházet s ním obezřetně. V novém zákoně je tím míněno, že obnova v církvi a společnosti není v první řadě výsledek lidského plánování a strategií, nýbrž je to "charizma", tj. dar Božího Ducha, Božské energie a dynamiky, kterou si můžeme jenom vyprosít a ve službě přijmout.

V Německu se projevuje tento charizmatický průlom - částečně ve zřetelném odlišení vůči vývoji v jiných zemích - především jako obnova obce. Nachází se v průsečíku mnoha linek teologických a duchovních podnětů v současné církvi a záleží jí na tom, aby zapůsobila v celé šíři církve. Je jí zvláště o výstavbu živých a misijně odpovědných obcí. Obnov a obce předpokládá historicky novou otevřenost pro působení Ducha svatého a jeho stálé vedení. Duchovní zkušenosti tím dané se promýšlejí ve světle církevní nauky a kriticky hodnotí za stálého vzývání Ducha svatého a dar rozlišování.

1. Skupina slouží zakořenění jednotlivce v obci

Vlivem rozšířeného zneklidnění v současné přelomové situaci církvi a tichého nebo veřejného odchodu mnoha křesťanů z církvi se objevuje volání po "živých obcích, v nichž společně působí rozličné duchovní dary"/Společná synoda biskupství v NSR, Pastorační služby v obci, 1.1.1/. Z obce, která nechává o sebe pastoračně pečovat, se musí stát obec, v níž každý její člen přejímá pastorační odpovědnost /1.3.2/.

Uplatňování duchovních darů /charizmat/ však nelze "zavádět" pomocí pastoračních metod, může být jen modlitbou od Pána církve vyprošeno a přijato v hluboké osobní odevzdanosti jednoho každého. Takovému duchovnímu "probuzení" slouží především jednotlivé jádrové skupiny v místní obci. Zásadně je křesťanská obec společenství, založené na určitém místě nebo v rámci určitého okruhu osob /Osobní farnosti/, řády, sdružení/ prostřednictvím slova a svátostí, spojené a řízené službou úřadu a povolání k k vzývání Boha a ke službě člověku. Skupiny, kroužky, domácí společenství, církevní sdružení a spoleky nejsou proto obce ve vlastním slova smyslu. Pomáhají však k zakořenění a zdomácnění jednotlivce v obci a církvi. Proto se jim právě dnes přisuzuje důležitá funkce /2.3.2/.

Lidská a duchovní zkušenost společenství v nich získaná však nesmí vést k vyčlenění z obce. Je nakonec dána k tomu, aby byl jednotlivec schopen svědčit v pasivním nebo vůči křesťanství hlubokém prostředí o uzdravující síle Kristova kříže a o radosti darované Duchem svatým. Obec je od svého počátku i ve svém dalším trvání misijní povahy. Lidská a duchovní zkušenost společenství slouží hlásání radostné zvěsti, "evangelizaci", a je přidávána jako dar, když křesťané před sebou navzájem a ve společnosti svědčí slovem a skutkem své zkušenosti, víry a o svém spojení ve víře.

2. Evangelizace z osobní zkušenosti víry

"O tom, co jsem viděli a slyšeli, nemůžeme již mlčet" /Sk 4, 20/. Hlásání apoštolů předpokládá smysly zprostředkovanou zkušenost. Starozákonní lid smlouvy nemohl Jahve samého ani vidět ani slyšet. Bůh, Otec našeho Pána Ježíše Krista, nemá ani v Novém zákoně žádný hlas a žádnou postavu /Jan 5, 37/. Přebývá v nepřístupném světle: "Nikdo z lidí ho neviděl a nemůže vidět" /1 Tim 6, 16/. V Ježíši Kristu se však zjevila dobrota a láska Boží k člověku ztělesněná, našim smyslům vnímatelná, takže svědkové Ježíšova života hlásají to, co sami viděli a slyšeli /1 Jan 1, 1-3/. Po odchodu

du Ježíše už nemůžeme jeho pozemskou postavu vidět a slyšet. Zanechal nám však svého Ducha, a ten se projevuje mocně, je vnímatelný smysly /1 Kor, 12,7/, když se lidé shromáždí v Ježíšově jméně a vzájemně před sebou vydávají svědectví o své víře. Když vidíme a slyšíme, jak se druzí lidé ve chvále, díkůvzdání a víře sklánějí před Bohem, pak vidíme a slyšíme něco z Ducha Ježíše samého /Sk 2,33/. Tato zkušenost nás zasahuje do srdce /Sk 2,37/, postihuje nejen náš rozum, nejen naši vůli, nýbrž veškeré naše síly.

Bůh je tedy nejen všemocný Stvořitel "na námi", nýbrž je jako Duch Ježíše Krista přítomen mezi námi /1 Kor 14,25/. Zkušenost přítomnosti Ducha svatého je v Novém zákoně zkušenost "my", která zdaleka přesahuje ostatní lidské zakoušení společenství. Skrze ni je jednotlivci dána síla zcela se rozhodnout pro Krista a vydávat pro něho svědectví.

V současné situaci křesťanských obcí je proto evangelizace událostí uvnitř církve samé: na základě své společné zkušenosti víry přicházejí křesťané vzájemně do bezprostředního styku s Kristem samým. Tak se stávají schopnými vnášet evangelizaci od člověka k člověku tuto zkušenost víry i do společnosti. Současně se stává zřetelným, že křesťanství není jenom soubor nepříjemných požadavků, neboť láska Boha k jednotlivci a jeho přítomnost není méně zakusitelná než láska mezi dvěma lidmi.

3. Zkušenost víry skrze osobní rozhodnutí před svědky

Zkušenost víry, uplatňování darů Ducha se nemohou jednoduše "zavádět" jako třeba komise a gremie nebo i jednotlivé liturgické obnovy. Uvádění křesťanů do úplného křesťanství se od nejstarší doby děje ve více krocích: obrácení, křest, přijetí darů Ducha /srov. Sk. 2,38/, připuštění k eucharistii. Ve staré církvi byli katechumeni/= uchazeči o křest/ uváděni do křesťanství tříletým vyučováním/katechumenát/. Později byla tato doba silně zkrácena /na 6 až 3 týdny/ a při masových křtech během obrácení Germánů často zcela odpadla.

V současné době přelomu, ztráty jistoty a tichého odcházení křesťanů z církvi by mělo být každému členu obce nabídnuto takové uvedení do plného křesťanství. V tak zvané "národní církvi" jsou lidé křesťany od narození, tzn. na základě své příslušnosti k určitému národu. Křtem dětí církev uznává, že Bůh vždy činí první krok, nepřistoupí-li však k tomu křesťanská výchova, v níž je mladému člověku poskytována pomoc k rozhodnutí se pro Krista, jestliže toto rozhodnutí odpadne, potom zůstává i svátost křtu sama o sobě bez ovoce. Svátosť jsou nekla-mnou nabídkou od Boha, ta však působí jen v té míře, jak ji jednotlivec přijímá s osobním souhlasem. Člověk nemůže být křesťanem "od narození", jako má třeba od narození deset prstů. Svazek nikdy nevzniká sám sebou, nevzniká ani mnoha malými kroky, nýbrž musí být výslovně uzavřen na základě nabídnutí a přijetí, osobním ANO. Při křestním svazku není tomu jinak než při různých uzavřeních svazků v dějinách starozákonního lidu, která byla často proroky označována jako obnova "manželského svazku" mezi Bohem a jeho lidem.

Z toho vyplývá: Každý křesťan se musí během svého života jednou zcela výslovně /srov. Žid 6,4-6/ rozhodnout pro Krista a osobně přijmout dary Ducha jemu Bohem nabídnuté. Po tomto prvním kroku

zůstávají rozhodnutí o přijetí - bez ohledu na to, v jakém věku byl křest přijat - doživotním procesem.

K tomu se nabízí i v rámci tradiční národní církve pomoc a podněty různého druhu/" v domácí církvi" rodiny, ve výchově vedoucí k rozhodnutí, v mládežnických skupinách a spolcích, při obnově křtu a před prvním svatým přijímáním popř. před biřmováním, při liturgii Bílé soboty atd./. Konečnou hloubku a plnou vážnost dostane přijetí svazku milosti s Bohem často teprve tehdy, když se jednotlivec odevzdá Bohu v přítomnosti svědků a s jejich pomocí zcela osobně proneseným souhlasem, seba s celým svým životem a se vším, co ho čeká. Při křtu dospělých/ který je modelem křtu vůbec/ vyjádří jednotlivec rovněž osobní se přiznání ke Kristu v první osobě/ věřím, vyznávám, zříkám se/ před obcí.

4. Ústřední událost: Duchovní obnova

Tento krok je zvlášť intenzivní tehdy, jestliže předchází několika ---týdenní příprava/ v katechumenátu dospělých v menších skupinách/. Vždy podle osobního vedení Duchem svatým předstoupí potom jednotlivec a pronese většinou volně formulovanou, osobní modlitbu odevzdání se Kristu. Přítomní vkládají na jeho ruce a pronášejí modlitby proseb, chválení a díky jako projev solidarity všech v jedné víře. Toto vkládání rukou není nová svátost, nýbrž výkon všeobecného kněžství. Řeholníci chápou často toto vkládání rukou jako obnovu řádových slibů; jáhnové, kněží a biskupové jako obnovu svátosti svěcení, která zahrnuje obnovu biřmování. Je hluboce odůvodněno těleností člověka, že toto osobní odevzdání se Kristu se děje výrazným projevem v rámci tělesné skutečnosti církve - "Kristova těla".

Mnozí zakoušejí v té chvíli novou radost z existování pro Boha, klanějí se nu a ze služby jiným lidem. Po týdnech a měsících při pohledu nazpět zjišťují, že se jejich život změnil: "Ovocí Božího Ducha je láska, radost, pokoj, laskavost, dobrota, sebeovládání" /Gal 5,22/ a to všechno smíme a máme skutečně v sobě zakoušet /Gal 3,2-5/.

Popsaný postup je také možno chápat a označit jako duchovní obnovu. Ta je současně v sobě samé "charizmatická", neboť může být přijata pouze jako charizma, tj. jako dar Boží milosti. V zásadě charizmatické obnově obce bývají současně darovány zkušenosti, které v obecné církevní praxi nejsou nebo jsou jen sotva živé:

a/ Obrácení: "Odložte dřívější způsob života a obnovte se duchovním smýšlením." /Ef 4,22n; Řm 12,2/. Obrácení je obnova našeho lidského ducha, našeho citění, chtění, myšlení, naší celé bytosti v síle Ducha svatého. Je současně dodatečným obrácením, které je předpokladem křtu a za činá výslovným odevzdáním se plánu a vůli Boží, přijetím smyslu života od něho spolu s výslovným přijetím smrti a ochoty ve službě jiným denně umírat. Obrácení je pro dospělého člověka současně znovuzískáním původní důvěry v Boha a připravenost k očekávající víře.

b/ Obnova křestního slibu: Křest vodou k odpuštění hříchu je "koupelem znovuzrození a obnovy v Duchu svatém" /Tit 3,5/. Při tomto znovuzrození dochází k promínutí osobních hříchů, současně však také k spracování viny jiných lidí, jímž je určen náš vlastní život

/ v církevní tradici se také nazývá "dědičným hříchem" /. Dodatečné provedení nebo obnovení křestního slibu proto současně zahrnuje vyznání osobních hříchů ve zpovědi /. Většina lidí však žije odděleně od Boha pro vinu jiných lidí ve svém životě. Při "léčení vzpomínek a očekávání" přináší jednotlivce před Boha určité negativní zkušenosti svého života se všemi jednotlivostmi a okolnostmi a prosí ho, aby je vyléčil tak, aby o nich mohl uvažovat beze studu, potlačeného hněvu a výhrad vůči Bohu. Tato forma zpracování vin se v praxi národních církví téměř nevyskytuje, pro mnohé je však předpokladem, aby se úplně vydali Bohu.

c/ Přijetí duchovních darů: Charizmata /duchovní dary/ jsou schopnosti dané každému člověku při narození, pokud jsou Božím Duchem tříbeny, zesilovány a dávány do služeb církve a společnosti. Jsou znamením obnoveného stvoření a nikoli "nadpřirozeným" děním /které by nepřihlíželo k příslušnému nadání a schopnostem/. Každému křesťanu jsou přislíbeny určité duchovní dary /srov. 1 Kor. 12, 11/, každý křesťan je tedy "charizmatik". Od počátku znamená slovo "křesťan" : pomazaný -. Kristus - "Christos" je "Pomazaný" Duchem svatým /srov. Sk 10, 38; Lk 4, 18/ a na základě tohoto původního pomazání je prapůvodním charizmatikem, jedinečným Božím svědkem, prorokem, učitelem a léčitelem. Církev je od svého počátku his torickým trváním Ježíšových charizmat, je tedy skrz naskrz "charizmatická."

5. Obnova charizmat

V dnešních obcích již nejsou určitá, pro všechny časy přislíbená charizmata /srov. Mk 16, 17n/ živá nebo téměř ne. To platí především o zářivějších charizmatech, které od počátku provázela křesťanskou misií: dar prorokování, dar jazyků, dar uzdravování. V nové misijní situaci církví získávají na základě svého probouzejícího signálního působení /srov. 1 Kor 14, 22/ historicky nový význam.

Každý křesťan by měl být trvale otevřený pro výkon daru prorokování /1 Kor 14, 1/, který ho uschopňuje k tomu, aby ke shromáždění promlouval jako od Boha /často v první osobě/ /2 Kor 5, 20/. Rovněž pro dar jazyka by měl zůstat každý křesťan připraven /1 Kor 14, 5. 18/. Je Bohem "uplatněn" /1 Kor 12, 28/, aby tajemství Boha zůstávalo v církvi živé jako tajemství /Kor 14, 2/. Při prosbě o dar jazyka bere křesťan vážně skutečnost, že Boha nelze slovy vystihnout, a dovoluje Duchu svatému, aby ho vedl k takovému vzývání Boha k vůli němu samému, při němž veškerá lidská slova selhávají. Konečně dar uzdravování předpokládá víru, která "hory přenáší" /Mt 17, 20; 1 Kor 13, 2/, a je církvi poskytnut nejen s ohledem na duševní /vnitřní/ uzdravení, nýbrž i na tělesné.

Vlivem opětného objevení sociálního rozměru víry a odklonu od přehnaného individualismu v dnešních obcích získala větší vyzařující sílu společensko-kritická charizmata. Jsou však skutečně dary milosti od Boha jen tehdy, když jsou vykonávána na základě osobního odovzdání a když tryskají ze vzývání.

Tato "zářivější" charizmata patří k normálnímu každodennímu životu živé obce. Bylo by však zneužití osudné, kdyby byla během svého opětného objevení nadměrně zdůrazňována. Denní plnění povinností v našich, ne méně "charizmatických" službách v obci a v povolání

jsou pro jednotlivce měřítkem jejich pravosti. Pro Pavla je např. "charizmatická" i správa pokladny.

Z tohoto hlediska je nemilé, že slovo "charizmatický" dostalo v zesvětštělé kultuře význam: mimořádný, nevšední, přehnaný, přepjatý, blouznivý, na dšený. Mluví se o "charizmatických" nadáních a schopnostech lidí, jímž je vlastní fascinující vyzařování /"obdařený umělec", "charizmatický" vůdce v politice nebo v hospodářství atd./ Protože církve ztratily svou fascinační sílu, svou schopnost "povznášet", je přenášena na lidi nebo je přisuzována lidem, kteří ji často démonicky zneužívají. Patří k podstatě každého člověka, být něčím nadšen nebo fascinován. Opětné objevení "zářivějších" charizmat je proto současně také příspěvkem k oproštění čistě světské kultury a společnosti od falešného kouzla.

V jazyku velkých církví je se slovem "charizmatický" často spojena představa "sekt". Je historickou vinou velkých církví, nenechají-li se otrást a oslovit výšlechy pravých charizmat a nepřipouštějí Duchem působená charizma ta. Ovšem dějiny rozkolů v církvi také ukazují, že přeháněním se pravdivé nestává pravdivějším a dobro lepším, nýbrž zfalšovaným.

"Charizmatická obnova" je proto obnovou všech charizmat, zvláště zapomenutých. Tento proces obnovy je opět sám v sobě "charizmatický", Bohem darovaný.

6. Misionářská liturgie jako společenská zkušenost Boha

Bohoslužba modlitby, k níž ve smyslu 1 Kor 14,26 "každý něčím přispívá" podle duchovních darů jemu propůjčených, je plod duchovní obnovy a jiné naopak k ní přivádí. Je přirozené možné nejprve jen v malých skupinách a teprve po několikaleté misi obce se může uplatnit i ve větší bohoslužbě obce. Přes veškeré dosavadní reformy liturgie zůstává jí návštěvníci bohoslužby vzájemně od sebe izolováni a zaměřují se na to, co se děje na kazatelně a na oltáři. Přítomní jsou mezi sebou spojeni hlavní osobou, jedním "duchovním". Jenom ten je zásadně aktivním a společenství vytvářejícím činitelem. V bohoslužbě modlitby však vystupují přítomní do duchovní komunikace: Po společném slyšení Božího slova následuje společné mlčení /již to je "společenský" proces/ a z něho se rodí volně formulované, spontánní modlitby. Jsou zásadně odpovědí na Boží slovo, které je výzvou celému člověku, a zintenzivňuje jeho aktivitu; naznamená ponoření do sebe samého s cílem vyhasnutí vlastního já. Při vzývání, děkování a prosbách směřuje modlící se celou svou bytostí skrze Krista k Otci. Protože se modlitby a zvolání vyslovují nahlas a před ostatními, mají současně charakter zvěstování a dělí Bůh, slouží víře druhých. Vzývání se tak stává i službou.

"Spontánní" modlení, v němž každý vyjadřuje jen to, co ho právě "napadne", má většinou vztah k osobě vlastní, neslouží k pobuzení a vede často k zániku modlitebních skupin. "Charizmatickým" se takové modlení stává teprve tehdy, když je současně také odpovědí na předešlý modlitební příspěvek, když tedy každý nejprve vyalechne to, co mu chce Bůh říci skrze druhého. V tomto naslouchání se současně uznává a předpokládá, že Duch svatý je mezi modlícími se přítomen dříve než jednotlivý modlitební příspěvek. Přítom-

nost Ducha svatého není závislá na subjektivní zkušenosti jednotlivce a není jí vytvořeno /nebezpečí některých pietistických kroužků/.

Svěddecký, osobní příspěvek jednotlivce je sice velmi důležitý, přesto však musí být zásadně prověřován podle Pavlových pravidel /i když ne výslovně v každém jednotlivém případě./. To platí především pro prorocké příspěvky/srov. 1 Kor 14,26.33.40/. Je proto nezbytné, aby si svůj význam zachovaly již vyzkoušené liturgické texty, s nimiž se může každý ztotožnit. Při slavení eucharistie by proto neměly být počínaje přípravou darů liturgické texty měněny.

Charismatický nepořádek neslouží budování obce. Pořádek, kázeň/srov. 1 Kor 14,30.40; 11,34/ a kontinuita nejsou méně darem z Boží milosti, tedy "charismatické", než překvapující náhlост duchovních vnuknutí. Starat se o pořádek při bohoslužbě modlitby je především charisma těch, jímž je také svěřeno charisma vedení /srov. 1 Tim 4,14; 2 Tim 1,6/.

Tabu musí být prolomeno

Kdo je poprvé přítomen jako návštěvník při bohoslužbě modlitby / a každý tak začíná/, je snad nejprve "trapně dotčen" otevřenými osobními projevy. Tady se projevuje bariéra trapnosti /"tabu"/, vytvořená moderní společností, s kterou Nový zákon nepočítal. Asi 300 let působící "osvícenství" prohlásilo naboženství za věc rozumu a především za soukromou věc. Považuje se za navhodné projevat na veřejnosti něco takového jako radost z Boha nebo vůbec city víry. Ve smyslu osvícenství nemají žádnou průkaznost a jsou absolutně nejisté. K tomu přistupuje v naší technické kultuře jednostranný obraz o člověku: Od mládí je vychováván k tomu, aby pokud možno nedával najevo žádné emoce s výjimkou agrese / v politice, hospodářství, sportu atd./

Proti tomu je třeba konstatovat: 2. oranžský koncil /529/ výslovně učí: Počátek víry je Kristovým Duchem v nás probuzená emoce víry /affectus credulitatis/, skrze níž věříme v Krista /DS 375/. Jestliže se už nesmí projevovat v bohoslužbě, má to za následek, že lidé odcházejí z církví a jsou potom bezmocně vydáni fascinacím silám a emocem v naší moderní kultuře /technika, sport, kult osobnosti, hmotný blahobyt/, takže jsou strháváni k "němým bůžkům"., /1 Kor 12,22/. Pokřesťanství emocí na základě zkušenosti tajemství Boha, která do nich vyzáruje, je současně příspěvkem k politickému a společenskému pokroku, který mohou skutečnit jen křesťané. Zkušenost tajemství odhaluje všechny vnitrosvětské moci a síly, které se tváří, jakoby je nebylo dovoleno zkoumat a tedy jako samo tajemství.

Je tedy nutné trojí odsoukromění víry : vůči Bohu vzýváním /modlení jako proces v samotném Bohu/; vůči obci osobním charismatickým příspěvkem při shromáždění obce a také v charismatické službě ; vůči společnosti skrze politické a společenské angažování, vyplývající ze vzývání.

Je sice psáno "Když se modlíš, vejdi do svého pokojíku" /Mt 6,6/, to je však řečeno farizeům, kteří se modlí, aby se zalíbili lidem. Jinak ale platí: "Každý, kdo se ke mne přidá před lidmi, k tomu se přidá i Syn člověka" /Lk 12,8/. "Vyznáš-li svými ústy

"Ježíše, jako Pána, budeš spasen" /Řím 10,9/. Samozřejmě, náboženská intimní sféra si i nadále podržuje svůj význam, především při vyznání osobních hříchů ve zpovědi.

Kdo zkouší poprvé modlit se s druhými volným, spontánním způsobem, odhalí přitom často vlastní "atiemus srdce", který již nevnímá přítomnost Boha ve vlastním životě a ve shromáždění modlitby. A tak často dochází v počátečním stádiu skupiny shromážděné k modlitbě k náboženské obdobe výkonostního uvažování. V minutách mlčení, pociťovaných často jako "pauza", si někteří říkají: "Dělám to vůbec dobře? Co si myslí druzí? I v modlitbě zehráme ještě o uznání. Mnozí se také lekají důsledků odevzdání svého života Kristu, protože si myslí, že by museli ze dne na den radikálně změnit svůj život. Pro jiné však nejsou prokazatelné změny ve vlastním životě, o nichž se také potom může, smí a má podat svědectví, v první řadě plodem vlastního úsilí, nýbrž "plodem Ducha" /Gal 5,22/.

8. Žádné nové hnutí, žádná nová spiritualita.

Obrácením, přijetím milosti křtu a duchovních darů, tedy duchovní obnovou, se jednotlivec nestává členem nového "církvního hnutí", nýbrž stává se obnoveně a intenzivněji členem příslušné místní obce /popř. duchovního společenství, řádové společnosti atd./, v níž žije. Duchovní obnova je základní čin každého jednotlivého křesťana a církve celkem. Obnova obce je proto církve v pohybu, nikoliv nové "hnutí" v církvi. Nemá žádného "zakladatele", žádné duchovní centrum, žádnou zvláštní teologii/ledaže se stávájí patrnými jednostrannosti tradiční teologie a pastorační praxe/. Obnova obce také není ve smyslu jiných "hnutí" nejprve naplánována, zorganizována a zaměřena k cíli, nýbrž uskutečňuje se osobním odevzdáním se každého jednotlivce v nezmanipulovatelné svobodě. Duchovní "hnutí" často vede k vytvoření nových církví. Dynamika obnovy obce však nemá za cíl novou církev, ani církev v církvi, nýbrž obnovenou církev.

Proto také neexistuje zvláštní spiritualita vedle jiných spiritualit, nýbrž osvobození k spirituální komunikaci, k předávání osobní zkušenosti víry, ať se projevuje jakkoli.

Proto je třeba zřetelně rozlišovat mezi spiritualitou společnou všem členům církve /popř. jedné církve/ a spiritualitou příslušného zvláštního ražení v církevních řádech, duchovních komunitách a vnitrocírkevních "hnutích". Obnova obce je oživení a intenzivnění spirituality křtu společné všem křesťanům a nevede k zvláštnímu postavení uvnitř církve popř. místní obce nebo duchovního společenství.

Ani uplatnění duchovních darů, které jsou sotva živé v tradičních národních církvích, se člověk nestává členem nového duchovního společenství nebo "hnutí", neboť všechny duchovní dary jsou přece poskytovány k vybudování obce, v níž jednotlivec žije. I když se z počátku vytvářejí v obci malé skupiny, usilující přivodit duchovní obnovu, je cílem stálá misie obce, skrze niž jsou průběhem doby osloveni všichni členové obce. Elitářské uzavírání skupin je podle pravidel rozlišování duchů známkou toho, že tu snad více působí více lidské než duchovní motivy. Elitářské odlišování a štěpení nikdy nevychází z Ducha svatého, nýbrž jsou útokem.

na jeho sjednocující sílu. Zkušenost ukazuje toto: Jestliže se modlitební skupiny v rámci jedné obce nebo duchovního společenství chápou jako misijnářské seskupení a vydávají pokorné svědectví nesené láskou,, jsou ostatní přitahováni. Agresivní svědectví, které vyvolává projevy odporu, jež nevycházejí z volání po obrácení, tj. z evangelia samého, vyvěrají spíše z lidské vůle obracet nebo dokonce z pocitu nadřazenosti než z podnětů Ducha svatého. Zkušenost dále ukazuje : Intenzivní uskutečňování společné spirituality křtu vede také k obnově té které zvláštní spirituality v řádech, duchovních společenstvích nebo i v církevních spolcích a jiných církevních sdruženích.

Cílem "charismatické obnovy", není nová charismatická církev, nýbrž charismaticky obnovená církev. Nesmí se přehlédnout, že obnova vždycky také vnáší do stávající církve kritický podnět, ten však vyrůstá z duchovního daru rozlišování a nikoliv v první řadě z lidské vůle po reformě.

9. Charizma vedení není něco okrajového

Krok duchovní obnovy se nemůže uskutečnit pouze na základě spontánního obrácení ze dne na den, nýbrž zpravidla předpokládá několikátýdenní přípravu v semináři /katechumenátu/. Vedoucím takového "zácviku" může být bezevšeho - jako ve staré církvi -i laik". Přejímá tím pastorační odpovědnost, která ho zcela zaměstná, neboť se stává pro účastníky semináře příslušnou osobou na jejich cestě k plnému křesťanství. Ti k němu mají často užší duchovní vztah než k vysvěcenému vedoucímu obce. Prastará otázka vztahu vnitřního povolání k duchovní službě se tímto způsobem stává znovu akutní.

Obnova obce se zásadně nemůže dít bez účasti nebo aktivního podílu příslušného vedoucího obce. Zkušenost však ukazuje, že každý jednotlivý věřící /každý laik, každý vedoucí obce a každý biskup/ musí nejprve sám uskutečnit duchovní obnovu před ostatními a s jejich pomocí a osobně přijmout právě jemu přislíbená charismata, než se stane svědkem a misijním prostředníkem obnovy obce, popřípadě obnovy charizmat. Teprve pouze z vlastní zkušenosti zná onu zábranu trapnosti, která brzdí pronikavou působivost Ducha svatého v církvi, onu nedůvěru vůči Bohu, která působí častě a právě i u nositelů úřadů, kteří se spoléhají více na svoje vlastní plány a strategie než na vedení Ducha svatého.

Ideální by v každém případě bylo, kdyby byl vedoucí obce /farář/ sám misijnářem ve své obci. Nejprve kolem sebe shromáždí několik členů obce, kteří by byli později sto převzít úlohy při obnově obce, a vypracuje s nimi zhruba sedmítýdenní seminář/týdně jedna schůzka s výměnou osobních zkušeností; vedle toho denně půl hodiny čtení z bible a modlitba. Účastníci prvního semináře jsou pak v druhém turnusu prostředníky, svěčky a pomocníky pro větší okruh osob. Je-li v jednom roce uspořádáno 3 až 6 takových seminářů, je možno při stálé misi obce pozvat k účasti všechny členy obce. Úvodní seminář lze přirozeně nabídnout současně i více místním obcím /třeba jedné oblasti/. Rozhodující však zůstává, aby se pak v příslušných obcích vytvořily samostatné modlitební skupiny.

Pro zřízení semináře platí v každém případě určitá kriteria:

1. Vedoucí semináře musí být duševně a duchovně zdravý. Nesmí reagovat extrémně a musí být ve svém citovém světě vyvážený.
2. Musí mít určitou míru teologických znalostí.
3. Musel už sám takový seminář absolvovat a uskutečnit duchovní obnovu.
4. Měl by si nechat ověřit svou vedoucí úlohu od takových lidí, kteří se již osvědčili ve službě obnovy obce.

V charismatické obnově obce se současně odhaluje i charizmatický základ tradičního "úřadu" jako charizma pro ostatní charizmata, jako služba k osvobození, rozvinutí a kordinaci charizmat ostatních členů obce. Charizmatický výkon úřadu předpokládá stále osobní odevzání Pánu církve.

Pastorační služba vedení prováděná "laiky" se nesmí chápat jako zcela nezávislá na řízení ordinovaných nositelů úřadu. Dějinná zkušenost ukazuje, že jinak nedochází k obnově církve, nýbrž, že vzniká nová církev a že se křesťanstvo stále dále štěpí. Lidé s odpovědností za obnovu obce v katolické církvi vypracovali vlastní návrh, v němž je zřejmé, že podle katolického chápání je vedení modlitebních skupin účastí na službě vedení příslušného místního biskupa.

10. Ekumenický význam obnovy obce

Je velkým znamením naděje, že kolem poloviny našeho století se začala šířit obnova c silé duchovních darů. Čím intenzivněji jednotlivý, ve své církvi zakořeněný křesťan přijímá milost obrácení, křesťanské obnovy a duchovních darů, tím více začíná mezi oddělenými církvemi společná tradice, která je jednou z největších nadějí s ohledem na smíření všech církví a církevních společenství. Na základě rozkolů se stala každá církev jednostrannou, mimořádně zdůraznila určité duchovní dary. A tak je obtížné ba dokonce nemožné vyznačit veškerou plnost duchovních darů v realitě příslušného církevního života. Dosud popsaná obnova obce má však v sobě sílu prolomit historicky podmíněná opevnění a zysťřit pohled na duchovní dary v jiných církvích a církevních společenstvích. V takovém "duchovním" ekumenismu jsou proto všechny církve vedeny k uznání svých jednostranností a stanou se otevřenými pro /podle okolností kritické/ převzetí duchovních zkušeností, které jsou v jiných církvích živé /srovnej téze přijaté v r.1975 na konferenci ekumenických evropských vedoucích/.

To však znamená: Každá církev musí vnést svou vlastní, výraznou duchovní zkušenost do vytouženého, znovu smířeného celku křesťanství. Kristův Duch působil přece také v dějinách, ještě i v oddělených duchovních tradicích. Bylo by přímo "hríchem proti Duchu svatému" neuznat to. Proto se musí obnova obce uskutečnit nejprve v odloučených církvích: musí se stát luterskou, reformovanou, pravoslavnou, katolickou atd. obnovou, než se může stát opravdově ekumenickou. Duchovní obnovou získá také každý křesťan nový poměr ke své církvi, k níž patří. Duch svatý sjednocuje oddělené církve, aniž by v nich popíral svoje vlastní dílo.

Bohoslužby modlitby mají nyní často mezi křesťany různé duchovní tradice takový ponor, zakouší se v nich taková síla víry, že vzniká lehce dojem, jako by bylo možno zanechat všech teologických sporů, otázek a uskutečnit plné společenství večeře Páně. Proti tomu je třeba důrazně konstatovat: Obnova obce se pohybuje v předpolí plného společenství večeře Páně a očekávané jednoty. Podle nejstarší tradice jsou křest a přijetí Ducha předpokladem pro přijetí večeře Páně. Společná večeře Páně bez předcházející duchovní obnovy jednotlivce a příslušné církve nemůže vést k plné jednotě. Proto učinily odpovědné katolické a evangelické osoby v Německu výslovně dohodu, že se nabude překračovat všeobecná ekumenická praxe, a výslovně se vzájemně zvat k večeři Páně. Spíše v tom vidí nejhlubší duchovní proces, protrpět dědičnou vinu rozkolu, za kterou není jednotlivý křesťan zodpovědný. Jednota nemůže být vytvořena lidmi, nýbrž může být pouze přijata v utrpení od Ducha svatého. Podobně jako jednotlivec prosí Boha o uzdravení negativních zkušeností svého života, probíhá i v ekumenických bohoslužbách uzdravení z dědičné viny rozkolů. Oddělení křesťané přinášejí před Boha svoje negativní historické zkušenosti, které vzájemně zatěžují vztah jejich církví, a prosí ho o jejich uzdravení, především tehdy, když jsou na ekumenických bohoslužbách přítomni nositelé úřadů různých církví. V případě, že by v jednotlivých modlitebních skupinách, k nimž křesťané různých tradic náležejí, přesto jednotlivci chtěli přijmout eucharistii v hluboké víře v Kristovu přítomnost v ní, není třeba je podle všeobecné praxe odmítat.

Dě má velký ekumenický význam, že církve, které se od duchovního nástupu obávají štěpení, nově objevují sjednocující a integrující moc biskupského úřadu a dostávají odvahu brát tento úřad výrazněji na vědomí /tak např. letniční církve, rozštěpené do více než 600 různých společenství, vysvětily v roce 1976 poprvé více než 70 leté historii jednoho ze svých pastorů na biskupa/. Vzhledem k tendenci rozkolům v korinthske obci dal Pavel ve svém přehledu charizmat /1 Kor 12,28/ na první místo službu apoštolů. Jim patří především péče o trvalé prožívání večeře, neboť Ježíš slavil večeři jen se dvanácti, a jenom skrze ni byla zkušenost večeře předána mladé církvi /srov. také 1 Kor 11, 22.34/.

Skrze duchovní obnovu jsou však také současně odbourávány historicky podmíněné struktury úřadu : Radost poskytovaná duchovní obnovou má v sobě obnovující a očišťující sílu kritiky úřadu, která poskytuje nositeli úřadu také duchovní odstup k sobě samému. Přitom zůstává zachováno, že biskupové nesou poslední odpovědnost za charizmatickou obnovu obce. Posuzovat pravost charizmat a jejich spořádané používání přísluší těm, kdo řídí církev, a jimž také zvláštním způsobem náleží úkol nezhášet Ducha, nýbrž všechno zkoušet a dobré zachovat /srov. 1 Sol 5,12; 29-31/.

Katolicita obnovy obce se v neposlední řadě projevuje také v tom, že jednotlivec nebo jednotlivé skupiny jsou ochotni podříditi svoje duchovní zkušenosti úsudku celé církve. Blouznivé tendence k výstupu z církve nebo k sektařskému rozkolu nelze v katolických modlitebních skupinách pozorovat ani v zárodku nebo náznaku. Smí se u nich předpokládat duchovní citlivost pro pořádek, disciplínu, kritiku a vedení stejně jako pro stále novou, historicky mocnou novost Boží.

11. Charizma rozlišování : osudová otázka pro obnovu církve.

Po svém křtu v Jordánu/srov. Lk 3,21n par/, který je označován také jako "křest Ducha", byl Ježíš na poušti pokoušen "satanem", aby zneužil svoje duchovní dary /Lk 4,1-12/. Církvi obdařené duchovní dary se nepovede jinak : Protibožské mocnosti se budou projevovat tím více, čím více se církev otevře darům Ducha. Na rozdíl od Ježíše však působí v křesťanech nevýhleditelná tendence falšovat a zneužívat Boží milost, jeho duchovní dary. Již v novozákonní době vystupují falešní "proroci" /srov. 1 Jan 4,1-3/.

K tomu přistupuje, že se duchovní zkušenost uskutečňuje vždycky v naší lidské zkušenosti /slovo "duch"= pneuma neoznačuje v Novém zákoně jenom Ducha svatého, nýbrž i našeho lidského ducha a protibožské moci, "zlé" duchy/. Obnova charizmat je proto také nutně obnovou daru "rozlišování duchů" /1 Kor 12,10/. Je dávana především těm, kteří již sami od sebe mají určitou usuzovací sílu a schopnost. Duch Boží ji očišťuje, zesiluje a dodává do služby církve. Bůh se přitom samozřejmě neváže na omezenost lidského úsudku, spíše dává podněty, které zaměřují usuzování určitým směrem. Zvláště ti, kdo mají charizma vedení, by měli vždy znovu prosit na kolenou také o charizma rozlišování /srov. 1 Sol 5,20/. Důvěřují-li jen své lidské chytrosti, často již nezůstávají otevření darům Ducha svatého, v církvi.

Nový zákon výslovně učí, že se zkušenost Ducha a vlastní zkušenost nedají nikdy přesně rozlišit /srov. Řím 8,14-16 a Gal 4,6/. Duchovní úsudek o pravdivosť darů Ducha může proto dojít jen k tomuto výsledku: V tomto člověku nebo v tomto postupu působí více Duch svatý než lidské podněty a impulzy. I ty jsou v každém duchovním spotupu živé až k tendenci zneužití a sebeuplatnění.

Z toho vyplývají tři důležité zásady:

1. Zkušenost Ducha svatého probíhá v nás, ale ne bez nás.
 2. Bůh není nikdy zcela bezprostředně a přímo činný na nás a skrze nás. Jen v Ježíši Kristu byl Bůh zcela bezprostředně a přímo přítomen. Nejprvnější impuls k duchovnímu konání, třeba modlitebnímu příspěvku při bohoslužbě, přichází bezprostředně od samotného Ducha svatého. Jak ale potom vyjde z příslušného člověka, je současně podmíněno celou jeho životní historií, jeho přáními, jeho osobním založením.
 3. Nikdo nempže vědět s absolutní jistotou, která vylučuje každou pochybnost, zda v něm působí Duch svatý.
- Jen Ježíš byl bez hříchu, jeho lidství nebylo žádným způsobem překážkou pro misijní spásnou vůli Boží. My však jsme a zůstáváme hříšníky a můžeme proto v sobě zmařit přítomnost Ducha svatého. Můžeme a smíme mít osobní jistotu, že se při uplatňování duchovních darů projevuje Duch svatý sám /srov. 1 Kor 12,7/, ale nikdo si nesmí přisvojovat absolutní jistotu, která se vymyká jakémukoli ověření.

Poslední soud o pravosti duchovních darů může učinit jen celá církev. A jak k tomu dochází v jednotlivých případech, v tom nejsou katoličtí a evangeličtí křesťané zcela jednotní. Osobní jistota o pravosti duchovních darů se odvozuje z určitých znaků. Některé se vyskytují v každé situaci a u každého člověka /souhlas s Božím slovem a naukou církve, výstavba obce, plnění denních povinností v povolání/, jiné mají spíše osobní ráz /láska, radost, pokoj, svoboda, srov. Gal 5,22/.